

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
Mw. dr. G. ter Horst
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer
(070) 373 8001

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
Interbestuurlijke verhoudingen

ons kenmerk
BB/U200901933

datum
18 september 2009

Geachte mevrouw Ter Horst,

De VNG is zeer ingenomen met de inhoud van de Tweede Periodieke Beschouwing over de Interbestuurlijke Verhoudingen van de Raad van State. De aanbevelingen uit dit advies leveren een wezenlijke bijdrage aan de verdere verwezenlijking van de gemeenten als eerste overheid. Daarbij hebben wij grote waardering voor de wijze waarop de Raad van State de VNG heeft betrokken in de totstandkoming van dit advies.

Decentralisatie

De Raad van State stelt het adagium: "Decentraal moet, tenzij het alleen centraal kan" voorop in haar advies. De VNG ondersteunt dit van harte. Het stelt ons daarom teleur dat u in uw nader rapport blijft bij het oude motto "Decentraal wat kan, centraal wat moet". Hiermee gaat u voorbij aan het ook door de Raad van State voorgestane primaat van de decentrale overheden als het gaat om taakuitoefening. De bewijslast voor centralisatie ligt in dit verband volgens de Raad van State bij de Rijksoverheid, niet die voor decentralisatie bij decentrale overheden. De VNG vindt dat ook.

Het welslagen van decentralisatie is volgens de Raad van State niet één op één verbonden met schaalgrootte of bestuurskracht. De wijze waarop wordt gedecentraliseerd is minstens zo belangrijk. Dat vraagt een doordacht decentralisatiebeleid, een goede veranderingsstrategie en een goede samenwerking tussen de overheden.

Daarnaast stelt ook de Raad dat burgers een grotere directe rol moet worden toebedeeld in de totstandkoming van decentralisatie. De VNG vindt dat gemeenten rekening moeten houden met de wensen van burgers bij de uitvoering van gedecentraliseerde taken op lokaal niveau. In uw nader rapport stelt u dat u dit vooral een verantwoordelijkheid van de medeoverheden vindt. Om lokaal rekening te kunnen houden met de wensen van burgers, moet het kabinet zich echter ook rekening

van deze wensen geven, bijvoorbeeld bij de vormgeving van de decentralisatiewetgeving en de implementatietermijn.

Bestuurskracht

Hoewel volgens de Raad niet alleen bestuurskracht van belang is voor decentralisatie, vindt zij wel dat hiervoor aandacht nodig is. In uw nader rapport geeft u aan samen met ons aan een kwaliteitskader te werken. Wij vinden het belangrijk om met de verschillende overheden uit te spreken dat bestuurskracht en bestuurskrachtonderzoek voor ons allen van belang is. De gemeenten werken zelf aan de uitwerking hiervan middels het onlangs officieel opgerichte Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten.

Interbestuurlijk toezicht

De Raad geeft aan kritisch te zijn over de voortgang van de herziening van het interbestuurlijk toezicht. We zijn dan ook verheugd dat BZK deze herziening nu, samen met ons, zo stevig oppakt. Ook de benoemde terughoudendheid bij gegevensuitvraag en het gebruik van horizontale verantwoordingsgegevens voor de eigen informatiebehoefte van het rijk, vinden wij positief. In aanvulling daarop vraagt de VNG aandacht voor het gecoördineerd terugdringen van het aantal beleidsmonitors dat bij gemeenten wordt uitgezet.

Code interbestuurlijke verhoudingen

De Raad geeft een uitgebreide beschouwing van de naleving van de code goed bestuur. Ze is kritisch ten aanzien van de handhaving van termijnen. De Raad dringt ook aan op een betere kennisverspreiding over het openbaar bestuur en de spelregels. De VNG staat onverminderd achter de naleving van de code en ondersteunt de oproep van de Raad om een betere kennisverspreiding dienaangaande.

In uw nader rapport stelt u dat u met VNG en IPO wil bezien worden of de Code moet worden vernieuwd. VNG streeft liever eerst een goede naleving van de huidige code na, voordat we over een eventuele herziening gaan praten.

Financiën

De VNG deelt de inzichten van de Raad van State ten aanzien van de gemeentelijke financiën. Over het belastinggebied moeten nu écht afspraken worden gemaakt.

U geeft aan dat het kabinet een uitbreiding van het lokaal belastinggebied nu niet aan de orde acht. U onderbouwt dit met het standpunt dat het kabinet van de mogelijke functies van belastingheffing slechts de bufferfunctie van belang acht.

Dit standpunt behelst een principiële koerswijziging en een breuk met het verleden. Andere functies, zoals de allocatiefunctie, werden eerder wel erkend. Bovendien wordt daarmee aan het bestuursakkoord geen recht gedaan, alleen al omdat er geen inhoudelijke discussie heeft plaatsgevonden.

Daarnaast stelt u dat in het kader van de economische ontwikkeling lastenverzwaring in de vorm van (extra) gemeentelijke belastingen ongewenst is. Daarmee gaat u voorbij aan het uitgangspunt dat lastenverzwaring op lokaal niveau wordt gecompenseerd door lastenverlichting op rijksniveau.

Een ander belangrijk gevolg is dat inwoners niet financieel betrokken zijn bij het gemeentelijk afwegingsproces. Volgens de Raad van State leidt dit bij burgers tot een 'u roept, wij draaien-cultuur'.

Het bovenstaande zal alsnog aan de orde moeten komen in de bespreking over de samenstelling van

het belastinggebied die volgens het Bestuursakkoord zou moeten plaatsvinden. Daarbij zou ook het dit najaar te verschijnen rapport over het gemeentelijk belastinggebied van de Vereniging van belastingwetenschap kunnen worden betrokken.

Overleg

Tenslotte stelt in uw nader rapport dat u met de VNG en het IPO in overleg zal treden over de beschouwing. Wij zien uit naar dit overleg. Naar onze mening kan is een spoedig te houden overhedenoverleg hiervoor het meest geschikt.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr. R.J.J.M. Pans,
voorzitter directieraad